

▣ **За прва четири месеца ове године, од јануара до априла, укупан бруто одлив капитала по основу страних директних инвестиција (СДИ) износио је 1,35 миљарди евра, што је за 12 одсто више него у истом периоду 2025. године.**

У истом периоду прилив по основу СДИ износио је 600 милиона евра. То је пад од чак 43,7 одсто у односу на исти период лане, чиме је настављено смањење прилива страних инвестиција након рекордне 2024. године.

Упоредо с тим имали смо и одлив 243 милиона евра по основу инвестиција резидената Србије у иностранство, што значи да су нето приливи СДИ били 357 милиона евра, показују подаци из платног биланса објављени у Макроекономским анализама и трендовима (МАТ). Када гледамо нето прилив СДИ, он је повећан у односу на исти период прошле године, али као последица знатно мањег инвестирања наших компанија у иностранству.

Ово није крај лошим вестима из платног биланса.

Стране компаније су по основу дивиденди у прва четири месеца ове године из земље изнеле око 785 милиона евра. Ово је за скоро 290 милиона или чак 58 одсто више него у истом периоду лане

Стране компаније су по основу дивиденди у прва четири месеца ове године из земље изнеле око 785 милиона евра. Ово је за скоро 290 милиона или чак 58 одсто више него у истом периоду лане.

С друге стране, реинвестирана добит, која се рачуноводствено води као одлив зато што увек стоји на располагању власнику и може у сваком тренутку да се изнесе из земље, је смањена за 24 одсто и изосила је 435 милиона евра.

Ситуација на коју су неки економисти упозоравали још раних 2010-их година када се захуктавало привлачење страних директних инвестиција, и то високим субвенцијама и обиљем јефтине радне снаге, да ће у другој фази те фабрике почети да праве профите које ће затим да шаљу назад у матице, почиње да се обистинјује.

Од онога што је обезбеђивало девизе за покриће спољнотрговинског дефицита, стране директне инвестиције прете да постану терет за наш платни биланс.

У истом периоду, за прва четири месеца ове године, Народна банка је на међубанкарском девизном тржишту у нето износу нето продала 1,2 милијарди евра.

Добрим делом то је последица проблема у пословању НИС-а због санкција и увоза горива, али очигледно да је требало исплатити и девизе страним компанијама које су слале профит кући.

Према речима **Милојка Арсића**, професора на Економском факултету у Београду и уредника макроекономског билтена Квартални монитор, овај тренд одлива капитала по

основу СДИ је очекиван и наставиће се.

„До смањења прилива СДИ у Србију дошло је због раста трошкова пословања, пре свега због раста просечне зараде и раста цене енергије. Имамо и спољне ефекте. На нивоу света је дошло до мобилности капитала, услед деглобализације. Осим тога, ЕУ која је највећи извор инвестиција за нас, налази се у стагнацији, а и ми нисмо у најбољим односима са неким важним ЕУ земљама“, објашњава Арсић.

С друге стране, одлив капитала је резултат природног циклуса у ком инвеститор уноси капитал, изгради фабрику, затим неколико година реинвестира добит да прошири производњу, а онда почне профит да у облику дивиденде износи у матицу или за инвестиције у друге земље.

„То је очекивано и наставиће се, јер је у Србији велика количина страног капитала“, напомиње Арсић.

Према подацима НБС, на крају марта укупан износ страних директних инвестиција износио је 63,4 милијарде евра.

Арсић истиче да је током претходних десетак година развој економије био заснован на СДИ.

„Оне су чиниле више од четвртине, а у неким године и до трећине укупних инвестиција у држави. Ако се тај износ смањи, а нема довољно нових инвестиција, настаје проблем. За сада то прави проблем само у платном билансу, али ако се настави у наредним годинама, почеће да прави проблеме и привредном расту и запослености“, упозорава Арсић.

Он истиче да ни уз најбољу политику не можемо да очекујемо прилив страних директних инвестиција као у претходном периоду када су ишле до пет и више милијарди евра годишње.

Решење је према његовим речима, да постанемо атрактивни за инвестиције које стварају већу додатну вредност које могу да плаћају те више плате.

„За то је потребна и одговарајућа радна снага, као што су инжењери, квалификовани мајстори... Такође, значило би и побољшање односа са ЕУ, јер сада рецимо нецаринске баријере, стајање камиона на граници нас погађа. Уопште, приближавање ЕУ било би добродошло, мада то не значи да треба да одустанемо и од других, рецимо кинеских инвестиција, посебно зато што и они сада имају високе технологије, као што су електрични аутомобили“, оцењује Арсић.

Ипак, за право дугорочно решење проблема потребан бољи привредни амбијент у коме би домаћи инвеститори улагали.

„За то је потребно да се престане са спотицањем приватног сектора и партијском контролом привреде“, закључује наш саговорник.

(Данас)